



WAT ER HONDERD JAAR GELEDEN SPEELDE

Uit het Gemeenteverslag van 1923

In de jaren 20 publiceerde de gemeente Bussum elk jaar een lijvig boekwerk 'Verslag van den Toestand der Gemeente Bussum over het jaar...' Zo ook in 1923.

Het Verslag behandelt in dertien hoofdstukken zaken als Bevolking, Verkiezingen, Gemeentebestuur, Geldmiddelen, Dienstplicht, Kerkelijke Zaken, Armwezen, Landbouw en Vee-teelt. Daaraan is in de vorm van bijlagen nog een reeks van achttien 'Verslagen' van uiteenlopende commissies, instellingen en gemeentelijke diensten toegevoegd. Het Gemeenteverslag geeft zo een indringend en gedetailleerd beeld van het reilen en zeilen van de gemeente. Hieronder pik ik wat krenten uit de pap.

Bevolking

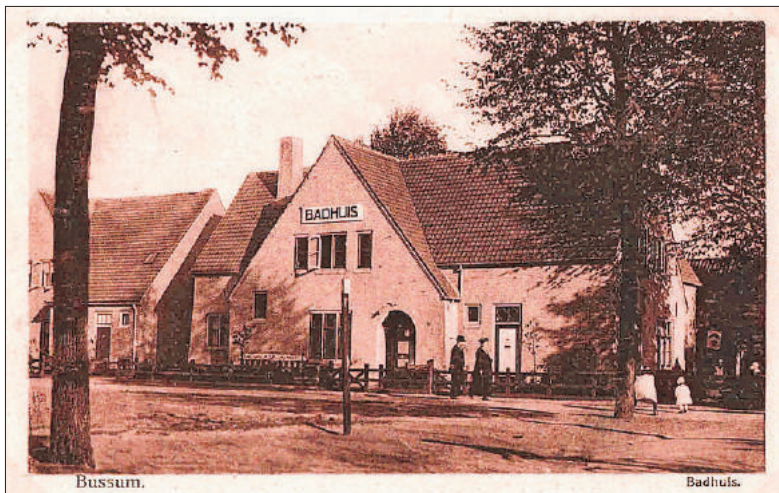
In 1923 nam de bevolking van Bussum toe met bijna duizend hoofden, van 20.365 tot 21.211, in het verslag netjes verdeeld naar vrouwen en mannen; andere identiteiten kenden we toen nog niet. Die groei van duizend inwoners

was betrekkelijk normaal: tussen 1909 en 1923 groeide de bevolking van ruim 12.186 tot 21.211.

Er kwamen in 1923 bijna 2.700 nieuwe inwoners bij, maar er vertrokken ook bijna 2.200 inwoners. Er werd precies bijgehouden waar men vandaan kwam en waarheen men verhuisde. Zo kwamen er 103 mensen uit 'de koloniën van de staat', terwijl er 84 mensen naar die koloniën vertrokken. Opmerkelijk is dat er 380 vrouwen uit het buitenland naar Bussum verhuisden tegenover maar 76 mannen. Zouden dat Duitse dienstmeisjes zijn geweest?

Gezondheid

In 1923 overleden er in Bussum zestien mensen aan tuberculose. Er kwam ook difterie, roodvonk en tyfus voor. In totaal leden daaraan 34 mensen. Negentien van hen werden opgenomen in de gemeentelijke ziekenbaraken, waar ze gemiddeld 21 dagen verbleven. 24 huizen moesten worden ontsmet omdat daar een besmettelijke ziekte had geheerst.



■ Het Badhuis.

In het Majellaziekenhuis werden 734 mensen opgenomen, bijna twee keer zoveel vrouwen als mannen. Ze verbleven daar gemiddeld maar liefst 31 dagen. 36 van hen overleden daar ook, maar er vonden ook 62 bevallingen plaats.

Van het badhuis St. Joseph aan de Koopweg werd bijna twintigduizend keer gebruik gemaakt, twee keer zo vaak door mannen als door vrouwen. Je kon daar een

Aangezien er op veel plaatsen nog geen riolering was, moesten op gezette tijden de beer- en zinkputten worden geleidigd

kuipbad of een sproei-bad (douche) nemen. Opmerkelijk is dat de vrouwen verhoudingsgewijs vaker de voorkeur gaven aan het kuipbad: 1 op de 4 vrouwen tegenover 1 op de 10 mannen.

Gemeentereiniging

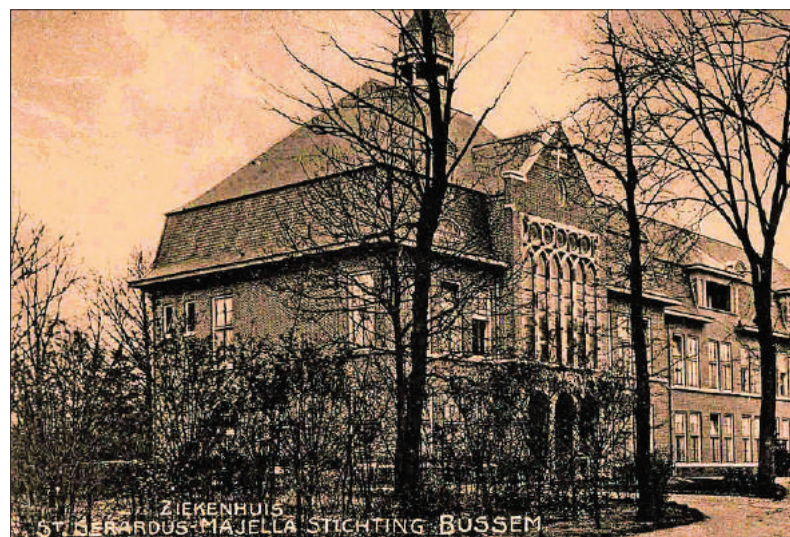
De Dienst Gemeentereiniging was naast het schoonhouden van de straten was ook verantwoordelijk voor het ophalen en afvoeren van pies en poep. Er waren in Bussum destijds maar liefst vijf (dubbele of enkele) urinoirs en één openbaar privaat, bij de haven. Die moesten worden schoongehouden. Aangezien er op veel plaatsen nog geen riolering was, moesten op gezette tijden de beer- en zinkputten worden geleidigd. In het verslag is nauwkeurig bijgehouden om welke hoeveelheden het ging: 4.248 tankwagens (van iets meer dan een kubieke meter) beer (uitwerpselen) en 1.787 tankwagens zinkputwater.

Bioscoopcommissie

De Bioscoopcommissie bestond uit 23 leden, waaronder de vrouw van de voormalige burgemeester van Bussum, J.E. s'Jacob-van Heloma. Zij keurden in 1923 113 hoofdfilms en 337 bijfilms, alle voor de bioscopen Novum aan de Vlietlaan en Flora Bio aan de Ha-

passages eruit geknipt werden. Van de 113 gekeurde hoofdfilms werden er dertig afgekeurd voor onder de 16 jaar. Redenen voor afkeuring waren: 'moord, huwelijksontrouw, te spannend, te grof, misdadig, dronkenschap, buitengewoon ruwe toneelen, onzedelijkheid, chantage.' Je kunt je daar iets bij voorstellen bij films met titels als 'Wat mannen doen' of 'Moordende hartstochten.' Maar ook 'Olivier Twist', naar het bekende boek van Charles Dickens, werd tot twee keer toe afgekeurd.

Nol Verhagen

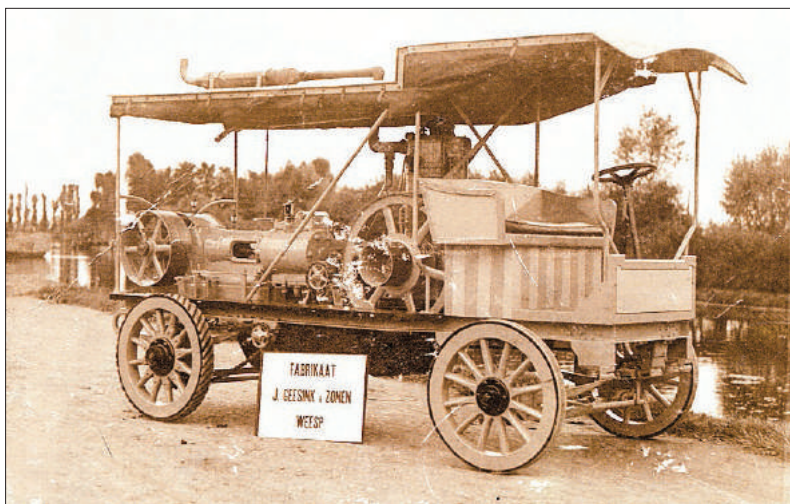


■ Het Majellaziekenhuis.

venstraat. De keuring geschiedde op aanvraag van de bioscopen, destijds ook wel 'theaters' geheten. Blijkbaar vond Concordia, waar ook films werden vertoond, het niet nodig haar filmaanbod te laten keuren. Bijzonder is dat de commissie ook een film kon goedkeuren 'met coupures'. Dat betekende dat de film wel vertoond mocht worden, mits bepaalde

Lezing Volksuniversiteit

Op dinsdagmiddag 14 november verzorgt Klaas Oosterom voor de Volksuniversiteit de interessante lezing 'Dwalen in Gooise Meren' in Bibliotheek Gooi+, locatie Bussum. Toegang 18,50 euro. Zie volksuniversiteitthetgooi.nl code IF101.



■ De beerwagen.

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET GEMEENTEARCHIEF

www.gooienvchistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden



Karakteristieke Spiegel-villa

Waar nu appartementen staan aan de Nieuwe 's-Gravelandseweg 19 in de Bussumse wijk Het Spiegel, stond vroeger deze villa. Villa Berenberg (voorheen villa Weltevreden) werd gebouwd in 1902. Uitgeverij Unieboek / Van Dishoeck was er een tijd lang gevestigd. In 1984 werd de bovenste verdieping door brand verwoest. Dit was de opmaat naar sloop van deze karakteristieke villa.

FOTO EN TEKST: STREEKARCHIEF GOOISE MEREN

